

Tieners en vrije tijd: tussen vrij laten en begeleiden

Tineke Van de Walle

Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek

'Jeugdonderzoeksplatform' (JOP)

Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent

Tieners en vrije tijd: tussen vrij laten en begeleiden

-
- 1) **Beeld van secundaire scholieren in Brussel**
 - 2) **Vrijtijdsactiviteiten van (Brusselse) tieners**
 - 3) **Drempels tot het aanbod**
 - 4) **Waarom zouden ze komen?**

Beeld van secundaire scholieren in Brussel

- ▶ JOP-monitor Brussel – 2010, voorjaar
- ▶ 2516 leerlingen uit Nederlandstalig Secundair Onderwijs
- ▶ Verdeling graden
 - ▶ 34% eerste graad (vnl. 13-15 jaar)
 - ▶ 35% tweede graad (vnl. 15-17 jaar)
 - ▶ 31% derde graad (vnl. 17 tot 20 jaar)
- ▶ Gender
 - ▶ 47% jongens
 - ▶ 53% meisjes
- ▶ 64% ASO, 11% TSO en 25% BSO.

Beeld van secundaire scholieren in Brussel

- ▶ Strikte definitie autochtoon: Belgische nationaliteit, beide ouders van Belgische origine en thuistaal enkel Frans of Nederlands
 - ▶ 28% is autochtoon
 - ▶ **72% is allochtoon**
- ▶ Lossere definitie autochtoon: Belgische nationaliteit, minstens een ouder van Belgische origine en thuistaal Nederlands of Frans eventueel in combinatie met een andere taal
 - ▶ 45% is autochtoon
 - ▶ 55% is allochtoon
- ▶ (!) 15% van gehele groep spreekt met beide ouders Nederlands, 32% met beide ouders Frans

Beeld van secundaire scholieren in Brussel

	Afkomst vader	Afkomst moeder
	%	%
Belgisch	36.6	37.1
Brits	0.4	0.2
Congolees	2.8	2.7
Duits	0.4	0.3
Frans	1.8	1.5
Grieks	0.8	0.7
Italiaans	3.3	2.8
Marokkaans	27.0	27.0
Pools	0.6	0.7
Portugees	0.9	0.8
Spaans	1.9	2.2
Turks	8.6	8.7
Andere	15.0	15.3
Totaal	100.0	100.0

Beeld van secundaire scholieren in Brussel

	N	%	%
Gelovig katholiek, en ik ga regelmatig naar de kerk	59	3.0	Christelijk: 25.2
Gelovig katholiek, maar ik ga niet zo vaak naar de kerk	272	13.8	
Gelovig protestant, en ik ga regelmatig naar de kerk	37	1.9	
Gelovig protestant, maar ik ga niet zo vaak naar de kerk	10	.5	
iemand die twijfelt, maar ik ben toch min of meer christelijk	119	6.0	
Gelovig moslim, en ik houd me strikt aan de geloofsregels	515	26.2	Moslim: 46.4
Gelovig moslim, ik houd me niet strikt aan de geloofsregels	363	18.5	
iemand die twijfelt, maar ik ben toch min of meer moslim is	33	1.7	
vrijzinnig (humanisme, zedenleer, moraal)	154	7.8	Niet gelovig: 23.8
niet gelovig	246	12.5	
Alles wat met godsdienst te maken heeft, interesseert mij niet	68	3.5	
Andere	91	4.6	
Totaal	1967	100.0	100.0
geen antwoord	544		

Vrijetijdsbesteding van Brusselse scholieren

Multimedia-gebruik	% (Bijna) nooit	% Maandelijks	% Wekelijks	% 2 tot 3 keer / week	% Elke dag
Zoekmachine	4,4	4,1	11,7	26,9	52,9
MSN, chatten, skypen	9,4	6,5	10,2	25,9	48,1
Profielpagina aanmaken en bijhouden	20,1	7,3	9,7	18,8	44,1
Sites bezoeken om muziek, games, software, ringtones of films te downloaden	15,4	13,9	14,2	25,8	30,7
E-mailen (2013?)	13,5	11,6	18,1	26,6	30,2

Daarna: 14,4% speelt online spelletjes, 10% gaat elke dag naar webforum of nieuwsgroep, 9,6% naar nieuwssites, 9% is elke dag bezig met weblog...

VRIJETIJDSEBESTEDINGEN VAN BRUSSELSE SCHOLIEREN	% (HEEL) VAAK
Dingen samen met het gezin doen (met ouders, broers/zussen, grootouders,...)	12,6
Klusjes thuis	18,6
Op bezoek gaan bij familieleden	22,3
Deelnemen aan het verenigingsleven	6,7
Deelnemen aan activiteiten van een jeugdbeweging	7,2
Sporten , maar niet in clubverband	9,6
Technische hobby's	4,2
Naar een sportwedstrijd gaan kijken	8,6
Gamehalls of lunaparken in het stadscentrum bezoeken	3,3
Op café gaan	4,7
Gamen , computerspelletjes spelen	22,7
TV kijken	43,5
Muziek beluisteren	61,5
Uitrusten, niets doen	16,5
Bij vrienden thuis zitten (bij jou of bij je vrienden thuis)	15,6
Met vrienden naar het shoppingcentrum of de winkelstraat gaan	13,3
Met mijn uiterlijk bezig zijn	16,4
Met vrienden sms'en of bellen	43,3
Zelf een muziekinstrument bespelen of muziek maken als dj	10,7
Culturele activiteiten	3,4
Een boek of strip lezen als ontspanning	11,6
Creatieve hobby's	14,3

VRIJETIJDSEBESTEDINGEN VAN BRUSSELSE SCHOLIEREN	TYPISCH VOOR...
HUISELIJK/FAMILIAAL	Meisjes, moslims 1ste graad vs 3de
FORMELE PARTICIPATIE	Belgische afkomst, niet-moslim(meisjes) Hoogopgeleid gezin, ASO Jongens
SPORT EN SPEL	Jongens Vooral eerste graad BSO Allochtonen
ZETEL	Algemeen
VRIENDEN	Meisjes TSO en BSO
CULTUUR MET GROTE C – CREATIEVE HOBBIES	Niet-moslim Hoogopgeleid gezin ASO vs TSO Meer meisjes

Jongen-meisje. Zelfde zetel-hobbies?

Naar muziek luisteren

TV kijken

**Gamen,
computerspelletjes
spelen**

Met vrienden sms'en of
bellen

Uitrusten, niets doen

Een boek of strip lezen ter
ontspanning

Naar muziek luisteren

Met vrienden sms'en of bellen

TV kijken

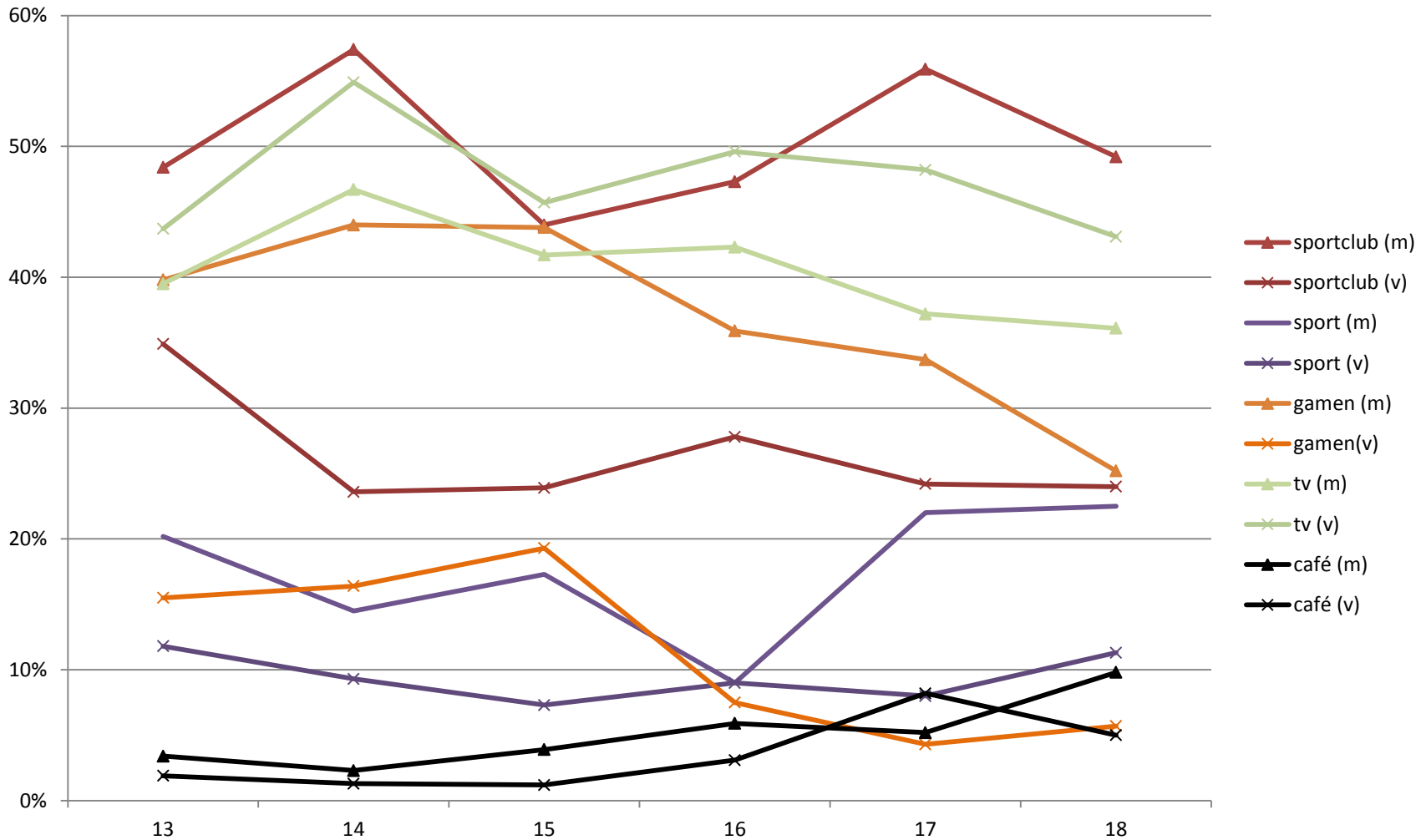
Uitrusten, niets doen

**Een boek of strip lezen ter
ontspanning**

Gamen, computerspelletjes spelen

14, 15, 16... chillen, **meisjes** nog meer

Drempels tot het bestaande aanbod

- ▶ Eigenheid van 'de leeftijd'
 - ▶ Tieners
- ▶ Eigenheid van Brussel
 - ▶ Meer dan de helft van de jongeren heeft buitenlandse roots
 - ▶ Bijna de helft is moslim
 - ▶ (Groot)stadscontext

Drempels tot bestaande aanbod

▶ De 'moeilijke' groep tieners

- ▶ Vrije tijd: chillen, eigen zin doen etc.
 - ▶ (!) Werkingen maatschappelijk kwetsbare jeugd bereiken nu vooral jongens met hun 'pleintjeswerk', sportwerking, gaming ruimtes, mannelijke omkadering...
- ▶ Peer pressure
 - ▶ Als de vrienden niet gaan...
 - ▶ Imago van het aanbod
- ▶ Laat zich minder leiden door de ouders, maar...
 - ▶ Ouders nog steeds 'een' informatiebron (cf. Infoscan op 16 okt) en mogelijks ondersteunende factor
 - ▶ Gezinscontext bepaalt wel heel sterk welke vriendschappen en smaken jongeren hebben ontwikkeld op het moment dat ze zelf 'kiezen'
 - ▶ Scheidingen hebben een impact op vrijetijdspatronen
 - ▶ **Meisjes** worden nog steeds sterker opgevolgd/beschermd
- ▶ Schoolwerk (bij meisjes)
- ▶ Sociale mix kan drempel zijn...

Drempels tot het bestaande aanbod

▶ Buitenlandse origine

- ▶ Financiële moeilijkheden
- ▶ Georganiseerd aanbod is geen deel van erfgoed
- ▶ Kennis over aanbod ontbreekt
 - ▶ *Inzetten op informatie op maat naar ouders, groepen, jongeren*
- ▶ Andere interessesfeer, vorm gegeven door interactie tussen o.a. culturele, sociale, economische factoren
- ▶ Taal als drempel
- ▶ Ouders stimuleren dit niet (andere zaken, o.a. huiswerk belangrijker – cf. attest in Bint)
- ▶ Geen vrienden in het aanbod
- ▶ Geen overeenkomsten met reeds aanwezige groep/begeleiding in een initiatief
- ▶ Mobiliteit

Zie in dit verband ook: 'Vrijuit. Over minderjarige nieuwkomers en vrije tijd.'

Drempels tot het bestaand aanbod

▶ Moslims

- ▶ Andere interessesfeer, vorm gegeven door interactie tussen o.a. religieus-culturele, sociale, economische factoren
- ▶ (Vrees dat) aanbod niet tegemoetkomt aan religieuze en culturele normen
 - ▶ Afstemming op beleving religie
 - ▶ Genderrollen
 - ▶ Alcohol

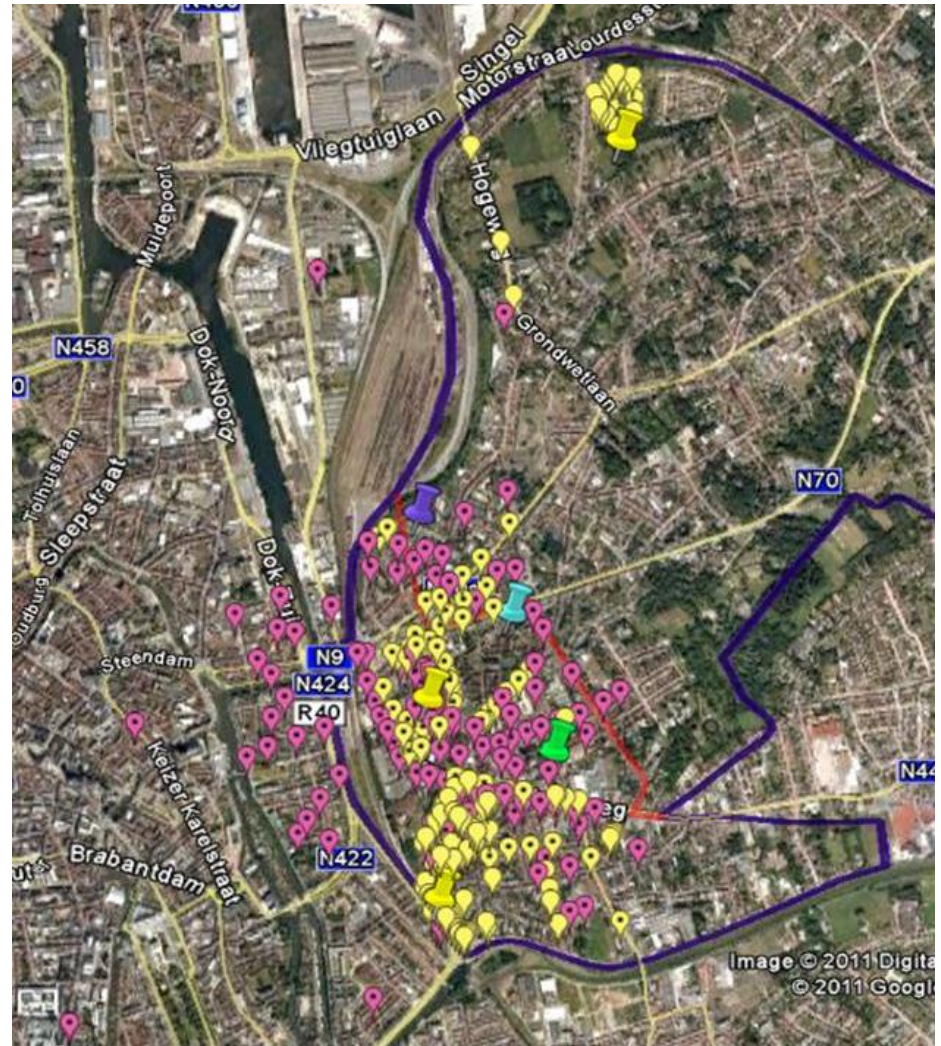
▶ Moslimmeisjes

- ▶ Grootste afstand met georganiseerd vrijetijdsaanbod
 - Zeer opvallend ten aanzien van jeugdbewegingen
 - Meer directe inmenging van ouders?
 - Voelen zich 'te oud' om daar nog mee bezig te zijn?

Drempels tot het bestaande aanbod

- ▶ (Groot)stadscontext
 - ▶ Mobiliteit?
 - ▶ Onveiligheid?
 - ▶ Te groot voor intimiteit?

Geel met puntje: kinderen uit werking tegen Dampoort
Paars met puntje: tieners uit werking tegen Dampoort

Waarom zouden ze komen?

- ▶ **Waarom willen we een vrijetijdsaanbod voor tieners?**
 - ▶ Het kan een plezante tijdsbesteding voor hen zijn
 - ▶ Mogelijke kansen tot individuele ontplooiing
 - ▶ Mogelijke kansen tot sociale ontplooiing
 - ▶ Maatschappelijk sterker worden...

- ▶ **Aandachtspunten (!!!)**
 - ▶ Niet elk aanbod zal hetzelfde betekenen voor elke jongere (aantrekkelijk + meerwaarde bieden)
 - ▶ Opdracht voor initiatiefnemers
 - ▶ Aansluiten op interesses en smaken van beoogde groep(en)
 - ▶ Rekening houden met drempels allochtone groep
 - ▶ Rekening houden met drempels moslims

Waarom zouden ze komen?

- ▶ Nood aan zogenaamde 'participatieve trajecten'
 - ▶ Buurtgericht/doelgroepgericht werken
 - ▶ Inzicht krijgen in interesses, (muziek)smaken en gebruiken van doelgroepen
 - ▶ de diverse tienergroepen, 'genders' en hun sociale netwerken, inclusief de ouders
 - ▶ Vraag stellen of een bepaald vrijetijdsaanbod een meerwaarde kan zijn voor deze groepen
 - ▶ Drempels 'binnen specifieke settings' bij 'specifieke groepen' achterhalen
 - ▶ Werken met: religieuze verenigingen, WMKJ's, brugfiguren uit de gemeenschappen, begeleiders uit de doelgroep
 - ▶ Promotie die aanslaat - *moeilijke oefening*
- ▶ En de stap verder...
 - ▶ Er voor zorgen dat een aanbod niet alleen aantrekkelijk is, maar de tieners ook sterker maakt

Referenties

- ▶ Baes, A., & Soenen, R. (2011). *De leefwereld van maatschappelijk kwetsbare jongeren in het kader van informatiebehoeften en informatietactieken*. Brussel: VIP Jeugd.
- ▶ Bennett, P. R., Lutz, A. C., & Jayaram, L. (2012). Beyond the Schoolyard: The Role of Parenting Logics, Financial Resources, and Social Institutions in the Social Class Gap in Structured Activity Participation. *Sociology of Education*, 85(2), 131-157. doi: 10.1177/0038040711431585
- ▶ Dagkas, S., Benn, T., & Jawad, H. (2011). Multiple voices: improving participation of Muslim girls in physical education and school sport. *Sport, Education and Society*, 16(2), 223-239. doi: 10.1080/13573322.2011.540427
- ▶ De Pauw, P., Vermeersch, H., Cox, N., Verhaeghe, M., & Stevens, P. (2013). *Jeugdwerk voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Een onderzoek bij werkingen, begeleiding en deelnemende jongeren*. Brussel: Vlaamse Overheid.
- ▶ Elchardus, M., & Smits, W. (2012). *Participatieprofielen van etnisch-culturele minderheden in Brussel. Een analyse op basis van gegevens over de leerlingen van het Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel. Working paper 1*. Brussel: Steunpunt cultuur - Onderzoekslijn maatschappelijke en sociale participatie van kansengroepen.
- ▶ ESF Agentschap Vlaanderen (2013). *Vrijuit. Over minderjarige nieuwkomers en vrije tijd*. Brussel: ESF Agentschap Vlaanderen.

Referenties

- ▶ Huyge, E., Dehertogh, B., Mortelmans, D., Van Assche, V., & Maelstaf, H. (2009). *Vrije tijd door Antwerpse tienerogen. Een onderzoek naar de spanning tussen commercie, leefwereld en jeugdbeleid in Antwerpen*. Antwerpen: Stad Antwerpen.
- ▶ Infoscan → studiedag op 16 oktober
- ▶ JOP (2010). Databank JOP-monitor JOP Brussel.
- ▶ Van de Walle, T. (2012). *Jeugdwerk en sociale uitsluiting. De toegankelijkheidsdiscussie voorbij*. Gent: Academia Press.
- ▶ Van de Walle, T., & Bouverne-De Bie, M. (2012). Jeugdwerk en sociale integratie: klein antwoord op een grote vraag... *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten*, 13(2), 82-95.
- ▶ Van de Walle, T., Cardoen, D., & Bradt, L. (2013). Het verenigingsleven van Gentse en Antwerpse scholieren. In N. Vettenburg, M. Elchardus, J. Put & S. Pleysier (Eds.), *Jong in Antwerpen en Gent. Bevindingen uit de JOP-monitor Antwerpen-Gent* (pp. 147-180). Leuven: Acco.
- ▶ Vettenburg, N., Elchardus, M., & Put, J. (2011). *Jong in Brussel. Bevindingen uit de JOP-monitor Brussel*. Leuven: Acco.
- ▶ Watts, C. E., & Caldwell, L. L. (2006). *Exploring the effects of adolescent perceptions of parenting in free time and gender on adolescent motivation in free time*. Paper presented at the Proceedings of the 2006 Northeastern Recreation Research Symposium.